

<p>ACTA UNIVERSITATIS LODZIENSIS FOLIA BOTANICA (Acta Univ. Lodz., Folia bot.)</p>	<p>12</p>	<p>109-113</p>	<p>1998</p>
--	-----------	----------------	-------------

Leszek Kucharski, Maria Kurzac

**NOWE STANOWISKA RZADKICH I INTERESUJĄCYCH GATUNKÓW
 ROŚLIN NA OBSZARZE PARKU KRAJOBRAZOWEGO
 MIĘDZYRZECZA WARTY I WIDAWKI I TERENACH PRZYLEGLYCH**

**NEW LOCALITIES OF RARE AND INTERESTING PLANT SPECIES
 IN THE AREAS MIĘDZYRZECZE WARTY AND WIDAWKI
 LANDSCAPE PARK AND SURROUNDING AREAS**

ABSTRACT: In the present paper a list of 4 species of mosses and 25 rare species of vascular plants from the Międzyrzecze Warty and Widawki Landscape Park and surrounding areas is presented.

Treść

1. Wstęp
2. Wykaz gatunków i stanowisk
3. Piśmiennictwo
4. Summary

1. WSTĘP

Park Międzyrzecza Warty i Widawki zajmuje centralną część województwa sieradzkiego i położony jest w obrębie dziewięciu gmin: Widawa (Wi), Rusiec (Ru), Konopnica (Ko), Burzenin (Bu), Zapolice, Sieradz (Si), Sędziejowice (Sd), Ostrówek (Ot) i Osjaków. Park powołano uchwałą Wojewódzkiej Rady Narodowej w Sieradzu 14 września 1989 r. Zajmuje on powierzchnię 14 245 ha, a wraz z otuliną 26 636 ha (Siciński 1985-1986).

Teren Parku od wielu lat jest obiektem badań florystyczno-fitosocjologicznych prowadzonych przez przyrodników głównie z ośrodka łódzkiego. O florze i roślinności tego obszaru pisali m. in.: Fagasiewicz (1956), Mowszowicz (1965), Denisiuk (1967), Sowa (1968), Olaczek (1968, 1969, 1974), Mowszowicz, Siciński (1970), Hereźniak (1972), Siciński (1974a, b, 1976), Krzywański (1974), Kurowski (1979), Sowa, Siciński, Warcholińska (1981), Filipiak, Siciński, Sowa (1991–1992).

W latach 1992–1993 przeprowadzono uzupełniające badania szaty roślinnej Parku Krajobrazowego Międzyrzecza Warty i Widawki oraz terenów bezpośrednio z nim sąsiadujących. Ich wyniki były wykorzystane przez Biuro Planowania Przestrzennego w Sieradzu do planu zagospodarowania przestrzennego tego obszaru. Na terenie Parku rośnie ponad 600 taksonów roślin naczyniowych. Ostoją dla najbardziej interesujących i rzadkich są piaszczyste skarpy wysoczyzn oraz siedliska bogate w związki wapnia, wilgotne lasy, zabagnione łąki, śródleśne torfowiska oraz ekstensywnie użytkowane obszary rolnicze na rędzinach. Podczas prowadzonych badań uzupełniających znaleziono wiele rzadkich gatunków roślin dotychczas nie podawanych z tego terenu. Są to osobliwości florystyczne nie tylko w skali regionu, ale również we florze Polski.

Nomenklaturę i układ systematyczny mchów przyjęto za Ochyra i Szmajdą (1978), a roślin naczyniowych za *Flora Europaea* (1964–1980). W wykazie stanowisk przy nazwie miejscowości podano w nawiasach skróty nazw gmin.

2. WYKAZ GATUNKÓW I STANOWISK

Do najcenniejszych gatunków zanotowanych na opisywanym terenie należą: *Scorpidium scorpioides* (Hedw.) Limpr. – torfowisko niskie w ur. Kuźnica Wielgie, oddz. 83 (Ot).

Sphagnum papillosum Lindb. – jw.

Sphagnum magellanicum Brid. – torfowisko przejściowe w ur. Kuźnica Wielgie, oddz. 83 (Ot); torfowisko przejściowe w dolinie Grabi koło Zamościa (Sd).

Philonotis fontana (Hedw.) – torfowisko niskie w ur. Kuźnica Wielgie, oddz. 83 (Ot); torfowisko niskie koło Józefowa (Wi).

Diplazium complanatum (L.) Roth. – w płatach *Leucobryo-Pinetum*: prywatny las na południe od oddz. 76 ur. Ligota (Bu); Wielgie, las prywatny sąsiadujący z ur. Kuźnica Wielgie (Ot) (Kucharski, Kurzac 1996).

Lepidotis inundata (L.) C. Börner. – w płatach *Rhynchosporium albae*: ur. Kuźnica Wielgie, oddz. 83 oraz ur. Świerczów, oddz. 176 (Bu); dolina Grabi pomiędzy Grabią a Zamościem (Sd) (Kucharski, Kurzac 1996).

Dryopteris cristata (L.) A. Gray – w płatach *Ribo nigri-Alnetum* i w zarostach olszowych: ur. Chojne-Leśniczówka (Si); ur. Świerczów, oddz. 176 (Bu); lasy prywatne na północnych skrajach ur. Rychłocice, w kierunku południowym od młyna Światłowizna (Ko).

Dianthus superbis L. – ekstensywnie użytkowane łąki: dolina Niecieczy między Zaborowem i Grabównem (Wi); przy drodze Widawa–Wola Wiązowa na odcinku Zaborów–Ochle (Wi); okolice Kurówka Prądzewskiego (Ru).

Stellaria longifolia Muhl. ex Willd. – w podsuszonych płatach *Ribo nigri-Alnetum*: ur. Korczyńska, oddz. 104, przy cieku (Sd); okolice Józefowa, na skraju prywatnego lasu (Wi).

Actaea spicata L. – w drzewostanie brzozowym na siedlisku łąkowym w lesie prywatnym na południe od Strzałek Sękowskich (Bu).

Hippuris vulgaris L. – w dołach potorfowych na torfowisku w dolinie Oleśnicy koło młyna Światłowizna (Ko).

Drosera anglica Hudson – torfowisko przejściowe w ur. Kuźnica Wielgie, oddz. 83 (Ot).

Viola epipsila Ledeb. – w płatach *Ribo nigri-Alnetum* w ur. Chojne-Leśniczówka (Si).

Gentiana pneumonanthe L. – w płacie *Molinietum medioeuropaeum* koło Kurówka Prądzewskiego (Ru).

Utricularia intermedia Hayne – w dołach potorfowych na torfowisku w dolinie Grabi koło Zamościa (Sd).

Myosotis laxa Lehm. subsp. *caespitosa* (C. F. Schultz) Hyl. ex Nordh. – torfowiska niskie: okolice Józefowa (Wi); ur. Kuźnica Wielgie, oddz. 83 (Ot).

Primula veris L. – łąka ze związku *Arrhenatherion* na skarpie doliny Oleśnicy w pobliżu Zamościa koło Niechmirowa (Bu).

Pirola chlorantha Swartz – w płatach *Leucobryo-Pinetum* w ur. Ligota, oddz. 75 (Bu).

Chimaphila umbellata (L.) W. Barton – w płatach *Leucobryo-Pinetum* w lesie prywatnym między Rogóznem i Rudą (Wi).

Centaurium erythraea Rafn. subsp. *erythraea* – wilgotna łąka na brzegu śródleśnego torfowiska w ur. Kuźnica Wielgie, oddz. 83 (Ot).

Melittis melissophyllum L. – w drzewostanie robiniowo-bukowym wprowadzonym na siedlisko *Potentillo albae-Qercetum* w ur. Stoczki, oddz. 74 (Si).

Cirsium acaule Scap. – ciepłolubna murawa na skarpie doliny Warty między Burzeninem a Siemiechowem (Bu).

Tragopogon pratensis L. subsp. *orientalis* (L.) Čelak – rumowiska wapienne: koło nieczynnego wapiennika w Brzykowie oraz przy wapienniku w okolicach Burzenina (Bu).

Senecio congestus (R. Br.) DC – w zarośniętych dołach potorfowych w okolicy wsi Ochle (Wi).

Lilium martagon L. – w płatach *Tilio-Carpinetum typicum* oraz *Quercu roboris-Pinetum*: ur. Stoczki, oddz. 74 (Si); ur. Szynkielów, oddz. 37 oraz 47 (Ko).

Sparganium minimum Wallr. – na torfowiskach niskich: dolina Widawki pomiędzy Rogóznem i ujściem Chrzastawki (Wi); dolina Grabi koło Zamościa (Sd).

Cladium mariscus (L.) Pohl. – torfowisko niskie w dolinie Grabi pomiędzy Grabicą i Zamościem (Sd).

Carex caespitosa L. – łąki ze związku *Calthion*: dolina Warty koło Bębnowa (Ko) i Bobrownik (Si).

Epipactis helleborine (L.) Crantz. – w płatach *Tilio-Carpinetum typicum* i *Quercu roboris-Pinetum* na siedliskach pogądowych: ur. Rychłocice, oddz. 29 oraz ur. Szynkielów, oddz. 37 i 47 (Ko); prywatne lasy na południe od Strzałek Sękowskich i prywatne lasy na południowy zachód od Bładaczewa (Bu).

3. PIŚMIENNICTWO

- Denisiuk, Z. 1967. *Roślinność łąk turzycowych w dolinie Warty (klasa Phragmitetea)*. Pr. Kom. Biol. Pozn. TPN, 32, 2: 1–95.
- Fagasiewicz, L. 1956. *Notatki florystyczne*. *Fragm. Flor. Geobot.*, 2, 2: 20–23.
- Filipiak, E., Siciński, J. T., Sowa, R. 1992–1993. *Materiały do flory roślin naczyniowych obszaru nad Wartą w okolicach Osjakowa i Konopnicy*. *Sieradzki Roczn. Muzealny*, 8: 95–110.
- Flora Europaea*. 1964–1980. I–V, Univ. Press, Cambridge.
- Hereźniak, J. 1972. *Zbiorowiska roślinne doliny Widawki*. *Monogr. Bot.*, 35: 1–160.
- Krzywański, D. 1974. *Zbiorowiska roślinne starorzeczy środkowej Warty*. *Monogr. Bot.*, 43: 1–80.
- Kucharski, L., Kurzac, M. 1996. *Rozmieszczenie geograficzne Huperzia selago, Diphasium complanatum i Lepidotis inundata (Lycopodiaceae) w Środkowej Polsce*. *Fragm. Flor. Geobot.*, Ser. Polonica., 3: 131–139.
- Kurowski, J. K. 1979. *Bory i lasy z antropogenicznie wprowadzoną sosną w dorzeczach Pilicy i Warty*. *Acta Univ. Lodz. Zesz. Nauk. Uniw. Łódz.*, ser. II, 29: 1–156.
- Mowszowicz, J. 1965. *Dwa nowe stanowiska widłaka torfowego w Polsce*. *Chrońmy Przyr. Ojcz.*, 21, 3: 50–51.
- Mowszowicz, J., Siciński, J. 1970. *Nowe stanowiska Adonis flammeus Jacq. w województwie łódzkim*. *Fragm. Flor. Geobot.*, 16, 4: 445–447.
- Ochyra, R., Szmajda, P. 1978. *An annotated List of Polish mosses*. *Fragm. Flor. Geobot.*, 25, 1: 93–136.
- Ołaczek, R. 1968. *Roślinność kserotermiczna okolic Działoszyna i doliny środkowej Warty*. Cz. I. *Zesz. Nauk. Uniw. Łódz.*, ser. II, 28: 83–102.
- Ołaczek, R. 1969. *Roślinność kserotermiczna okolic Działoszyna i doliny środkowej Warty*. Cz. II. *Zesz. Nauk. Uniw. Łódz.*, ser. II, 31: 63–90.

- Olaczek, R. 1974. *Materiały do flory Polski środkowej*. Zesz. Nauk. Uniw. Łódz., ser. II, 54: 27-39.
- Siciński, J. T. 1974a. *Interesujące gatunki segetalne w dorzeczu środkowej Warty (woj. łódzkie)*. Zesz. Nauk. Uniw. Łódz., ser. II, 54: 59-64.
- Siciński, J. T. 1974b. *Zbiorowiska segetalne Kotliny Szczercowskiej (Widawskiej)*. Acta Agrobot., 27, 2: 5-94.
- Siciński, J. T. 1976. *Flora segetalna Kotliny Szczercowskiej (Widawskiej)*. Acta Univ. Lodz., Zesz. Nauk. Uniw. Łódz., ser. II, 8: 31-61.
- Siciński, J. T. 1985-1986. *Projekt „Warciańsko-Widawskiego Parku Krajobrazowego”*. Stud. Reg. 9-10 (14-15): 191-200.
- Sowa, R. 1968. *Rzadsze gatunki chwastów w uprawach zbóż na rędzinach województwa łódzkiego*. Zesz. Nauk. Uniw. Łódz., ser. II, 28: 49-54.
- Sowa, R., Siciński, J. T., Warcholińska, U. 1981. *Rozmieszczenie niektórych gatunków segetalnych w środkowej Polsce*. Fragm. Flor. Geobot., 27, 1-2: 31-50.

4 SUMMARY

The paper describes the localities of 4 species of mosses and 25 rare and interesting species of vascular plants from the Międzyrzecze Warty and Widawki Landscape Park and surrounding areas. Among the species the most numerous are: *Scorpidium scorpioides*, *Lepidotis inundata*, *Diphasium complanatum*, *Cladium mariscus*, *Dianthus superbus*, *Gentiana pneumonanthe*, *Drosera anglica*.

Dr Leszek Kucharski
Mgr Maria Kurzac
Katedra Botaniki
Uniwersytetu Łódzkiego
ul. Banacha 12/16, 90-237 Łódź

Wpłynęło do Redakcji
Folia botanica
09.01.1996